

Position Paper

Opmerkingen van de VNG bij de begroting Justitie en Veiligheid

In week 48 (24 – 26 november) behandelt u de Begroting Justitie en Veiligheid (35000 VI). De VNG vraagt uw aandacht voor deze onderwerpen

1. **Aanpak ondermijning:** stel structurele financiering zeker voor de regionale aanpak, versterk de strafrechtketen en kies voor een voortvarende behandeling van noodzakelijke wetgeving;
2. **Maatschappelijke onrust en polarisatie:** er is meer urgentie bij het Rijk nodig om dit op te pakken en er moet meer ondersteuning komen voor gemeenten en lokale bestuurders;
3. **Mensenhandel:** handhaaf en financier ook na 2021 de ondersteuning van gemeenten;
4. **Prostitutie:** er is betere wetgeving nodig, gebaseerd op het Nieuw-Zeelandse model, die binnen afzienbare termijn moet worden vastgesteld.
5. **Alleenstaande minderjarige vreemdelingen:** opvang moet verlengd kunnen worden van 18e tot 21e levensjaar en gemeenten met een opvanglocatie moeten begeleiding kunnen bieden.

1. Ondermijning

De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om een lange adem. In de regio's is hier de afgelopen jaren onder meer door middel van de RIEC-samenwerking op ingezet en dat heeft geleid tot een beter inzicht in de problematiek en enkele eerste successen. Deze aanpak is mede mogelijk gemaakt door versterkingsgelden, maar die zijn incidenteel. Dat maakt het voor gemeenten moeilijker om een meerjarige aanpak te ontwikkelen. Gemeenten zijn gebaat bij **structurele financiering**, zodat zij ondermijning langdurig, integraal en preventief kunnen aanpakken.

Daarnaast roept de VNG op tot het versterken van de strafrechtketen, onder meer door het terugdringen van de capaciteitsproblemen bij OM en politie, het verkorten van de doorlooptijden en het versterken van de lokale inbedding.

De wijkaanpak in gemeenten met kwetsbare gebieden vraagt eveneens een lange adem. Met de incidentele middelen voor een beperkt aantal gemeenten wordt een start gemaakt met een intensievere preventieve aanpak. Om langdurig te kunnen doorpakken zijn ook hier structurele middelen nodig, voor meer gemeenten, in verbinding met de eerdere genoemde aanpak in de regio's.

In het Manifest '[Een pact voor de rechtsstaat](#)' heeft de voorzitter van het Strategisch Beraad Ondermijning (SBO) beschreven wat er de komende tien jaar nodig is om de vooraanstaande positie van Nederland in de globale drugseconomie fors te reduceren. Daarvoor is een benodigde investering genoemd van € 400 miljoen per jaar, onderverdeeld in € 200 miljoen voor de versterking van OM, rechterlijke macht en bijzondere opsporingsdiensten, € 100 miljoen voor een gebiedsgebonden sociaalmaatschappelijk aanpak met integratie van justitiële actoren en € 100 miljoen voor een structurele verster-

king van de regionale en lokale bestuurlijke aanpak.

Wetgeving ten behoeve van de ondermijningsaanpak

De VNG roept de Kamer en het kabinet op om vaart te maken met het behandelen van ingediende wetgeving en deze adequaat, effectief en praktisch toepasbaar te laten zijn.

Aanpassing van de Gemeentewet (artikel 174a), die de bevoegdheid geeft tot het sluiten van woningen. Deze is van groot belang voor gemeenten in de aanpak van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Het aantal beschietingen van woningen neemt toe en in woningen staan de computerservers met kinderporno, worden mensenhandel en illegale prostitutie gefaciliteerd, zijn wapens opgeslagen, worden grote partijen illegaal vuurwerk verzameld.

De aanpak van ondermijning vereist een grondige screening van onder meer bestuurders, medewerkers van RIEC's en gemeentelijke ambtenaren die werken met vertrouwelijke (veiligheids)informatie. Een belangrijke aanvulling is de ingediende wijziging van de **Wet Justitiële en strafvorderlijke gegevens**, die het mogelijk maakt dat ook relevante politiegegevens een zelfstandige weigeringsgrond kunnen vormen voor de afgifte van een Verklaring Omtrent het Gedrag.

Voor een goede aanpak van ondermijning zijn heldere, hanteerbare kaders nodig waarbinnen informatie gedeeld mag worden tussen partners. Deze kaders moeten ruimte bieden om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. Daarnaast zijn ruimere mogelijkheden voor binnengemeentelijk informatiedeling noodzakelijk. De Wet Gegevensverwerking Samenwerkingsverbanden is op onderdelen een stap in de goede richting, maar te beperkend. Wat de VNG betreft zou het beter zijn om de nu in de wet vastgestelde eisen op detailniveau te vervangen door randvoorwaarden en waarborgen waarbinnen informatie gedeeld mag worden.

2. Maatschappelijke onrust en polarisatie

Maatschappelijke onrust en polarisatie eisen steeds meer inzet van gemeenten: spanningen rond de sinterklaasintocht, de uitrol van 5G of boerenprotesten. De aanpak van de Covid 19-pandemie legt polarisatie en onrust in de samenleving bloot. Deze fenomenen blijven en nemen in ernst toe. Het Rijk moet op korte termijn met een plan komen en met een heldere visie op de onderlinge verdeling van rollen en verantwoordelijkheden. Gemeenten hebben behoefte aan ondersteuning, kennis en meer mogelijkheden voor het omgaan met (de gevolgen van) maatschappelijke onrust en polarisatie.

3. Mensenhandel

De VNG waardeert de aanhoudende aanpak van het kabinet voor de aanpak van mensenhandel. Meer politiecapaciteit, het mogelijk maken van gegevensdeling en betere gegevensverzameling kan gemeenten meer zicht opleveren op de aard en omvang van de problematiek. Ook verwachten we dat door extra politieinzet slachtoffers beter geholpen kunnen worden.

Mensenhandel is echter complexe problematiek, die langdurige inzet van gemeenten vraagt om de doelen uit het Interbestuurlijk Programma (IBP) te kunnen realiseren: dat in 2022 alle gemeenten beleid hebben voor de aanpak mensenhandel, dat er een landelijk dekkend netwerk van zorgcoördinatie is en dat de zorg- en veiligheidsketens goed samenwerken. Er zijn veel stappen gezet, maar de financiering van het Rijk voor het opzetten van de aanpak is onzeker. Het creëren van een stevig fundament vraagt een investering van vele jaren, aldus de Nationaal Rapporteur Mensenhandel. Vanuit de VNG onderschrijven en ervaren we dat. We dringen er daarom op aan dat de ondersteuning van gemeenten voor een langere periode en voldoende wordt gefinancierd en dat het ministerie van Justitie en Veiligheid de regionale aanpak van mensenhandel actief blijft faciliteren.

4. Prostitutie

Het kabinet besteedt aandacht aan sekswerkers en hun maatschappelijke positie en aan ondersteuning van sekswerkers die de branche willen verlaten. Het is belangrijk dat in deze branche misstanden worden aangepakt, dat het beroep veilig kan worden beoefend en gestopt kan worden. Echter, de concept Wet regulering sekswerk (Wrs) waar uw Kamer zich over moet gaan buigen, heeft veel implicaties voor gemeenten voor de signalering en handhaving, het werken en het omgaan met sekswerkers binnen de gemeente. Mogelijk wordt sekswerk door deze wet juist meer in de illegaliteit gedrukt. Een door veel gemeenten gedragen alternatief is de invoering van een erkenningssysteem naar Nieuw-Zeelands model.

5. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Vijf jaar na de introductie van het nieuwe opvangsysteem is de slepende problematiek rondom alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) nog steeds niet opgelost. Het is niet te verantwoorden dat juist deze groep minder ondersteuning krijgt dan andere jongeren uit een jeugdinstelling of volwassen nieuwkomers. Ze zijn vaak te kort in Nederland om een verantwoorde zelfstandige start te maken. Tot hun 18e staan AMV-ers onder voogddij bij Nidos, maar bij de overgang naar 18+ vallen zij bij elke regeling tussen wal en schip. Voor andere jongeren die bij een jeugdinstelling verblijven geldt dat hun verblijf tot

23 jaar kan worden verlengd. Voor pleegzorg is in 2018 de afspraak gemaakt dat dit in de regel wordt verlengd tot 21 jaar (ja, tenzij). De AMV'ers vallen niet onder deze afspraak omdat zij onder de asielwet vallen en niet onder de jeugdwet; ook niet als zij in een pleeggezin verblijven. Er is specifieke aandacht nodig voor AMV'ers, maar de begeleidingsmogelijkheden zijn juist meer beperkt. Ook op het gebied van inburgering is er een probleem omdat voor AMV'ers tot hun 18e geen inburgeringsplicht geldt, waardoor de standaard tools die gemeenten hebben voor begeleiding bij inburgering niet beschikbaar zijn.

Wij doen een dringend beroep op u:

- Maak het financieel mogelijk dat de opvang bij kleine wooneenheden en opvanggezin van ex-AMV'ers verlengd kan worden van 18 tot 21 jaar. Net zoals bij andere jongvolwassenen.
- Voorzie gemeenten met een opvanglocatie van een budget voor maatschappelijke begeleiding zodat zij AMV'ers bij de start van zelfstandig wonen via vrijwilligers enige ondersteuning kunnen bieden. Net zoals bij volwassen statushouders het geval is.